

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Nr	18946
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	-------

1. Obiekt	2. Czas powstania	3. Miejscowość
KAPLICA GROBOWA RODZIN CZAJKÓW - SZOSTAKÓW	1907 r.	Zbąszyń

Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

4. Adres
Cmentarz Parafialny Ul. Mostowa 64 – 360 Zbąszyń nr hipoteczny KW [REDACTED] Nr ewid. dz. 1050
5. Przynależność administracyjna
województwo wielkopolskie powiat nowotomyski gmina Zbąszyń
6. Poprzednie nazwy miejscowości
Bentschen
7. Przynależność administracyjna przed 1975 r.
województwo poznańskie powiat nowotomyski
8. Właściciel i jego adres
Parafia Rzymsko – Katolicka p. w. NMP Wniebowziętej ul. Senatorska 4 64 – 360 Zbąszyń
9. Użytkownik i jego adres
j. w.
10. Rejestr zabytków
Nr data 109 / Wlkp / A 23.09.2002

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Kaplica została wybudowana w 1907 lub 1908 roku w stylu neogotyckim na katolickim cmentarzu parafialnym w Zbąszyniu dla inżyniera i mistrza ciesielskiego Leo Seeliga, równocześnie autora projektu kaplicy. Podczas budowy powiększono nieznacznie pierwotnie zaprojektowany obrys budynku. Zachowany w Bau – Akten des Magistrats zu Bentschen z 1907 roku projekt zakładał umieszczenie w niszach na elewacji frontowej kaplicy figur, zapewne świętych oraz płaskorzeźby głowy Chrystusa w tondzie nad tablicą inskrypcyjną. W grobowcu spoczęła prawdopodobnie matka Leo Seeliga, czy on sam został tam pochowany nie wiadomo. W 1926 roku kaplicę wykupiła od parafii zbąszyńskiej na wieczyste użytkowanie Helena Czajkova. Rodzina Czajków przybyła do Zbąszynia z okolic Wagrowca w 1922 roku. Jan Czajka z żoną Heleną wraz z Antonim Szostakiem odkupili z rąk niemieckiego przedsiębiorcy Linemanna położony w mieście, dziś ulica 17 Stycznia 1920 r. nr 60 tartak z zapleczem gospodarczym i willę z ogrodem. Nowi właściciele obiektu przystąpili do jego rozbudowy i modernizacji, by w latach następnych doprowadzić do powstania i rozkwitu przemysłowo – rolniczego kompleksu o nazwie „Młyn Zbąszyński i Tartak Parowy”, obejmującego znacznych rozmiarów teren nad Obrą. Przedsiębiorstwo produkowało m.in. mąkę, kaszę manną oraz tarcicę, którą eksportowano do Francji, Belgii, Niemiec i Anglii a także świadczyło różnego rodzaju usługi związane z obróbką drewna. Kryzys działalności młyna i tartaku związany z ogólnoświatowym załamaniem gospodarczym nastąpił w latach trzydziestych XX stulecia. W 1931 roku młyn wydzierżawiono a w 1938 całość przedsiębiorstwa przejęła Komunalna Kasa Oszczędności w Zbąszyniu. Budynek młyna i willa właścicieli majątku istnieją do czasów obecnych.

W kaplicy grobowej na cmentarzu spoczywają:

Maciej Czajka, syn Pawła ur. 28.III.1853 † 7.VI.1926;
Jan Czajka, syn Macieja ur. 7.XII.1885 † 4.XI.1927;
Władysława Szostak, córka Antoniego ur. 23.IV.1930 † 30.IV.1936; Antoni Szostak, syn Władysława ur. 18.I.1895 † 24.V.1964; Helena z Cieszyńskich Szostakowa I voto Czajkova, córka Dionizego ur. 29.III.1896 † 6.I.1984

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA: Zbąszyń położony jest przy zachodniej granicy Województwa Wielkopolskiego nad Jeziorem Zbąszyńskim; w pobliżu miejscowości: Nowy Tomyśl około 18 km na wschód, Wolsztyn około 20 km na południe, Babimost około 12 km na południowy – zachód, Zbąszynek 5 km na zachód, Trzciel około 15 km na północ. Cmentarz parafialny w Zbąszyniu zlokalizowany jest w północnej części miasta pomiędzy ulicą Mostową a doliną rzeki Obry. Na cmentarzu znajduje się drewniany kościół (obecnie filialny) pod wezwaniem Św. Mikołaja. Kaplica grobowa rodzin Czajków i Szostaków położona jest w północno – zachodnim narożniku cmentarza od strony szosy, tuż przy ogrodzeniu, obok furtki.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA: Kaplica grobowa zabudowana z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie wapienno – cementowej posadowiona na ceglanej podmurówce również z ceramicznej cegły maszynowej. Elewacje tynkowane za wyjątkiem cokołu i ostrołukowo zamkniętych płycin na elewacji frontowej wyłożonych licówką. Wewnątrz ściany otynkowane. Budynek nakryty dachem dwuspadowym, pokrycie dachowe z dachówki cementowej. Sklepienie kaplicy krzyżowe. Nad kryptą grzebalną strop płaski ceglany. Posadzka wyłożona dwubarwnymi płytkami ceramicznymi układanymi w karo z jednobarwną bordiurą biegnącą wzdłuż ścian i wokół cynkowej płyty przykrywającej otwór krypty. Otwór wejściowy do kaplicy zamknięty łukiem ostrym, drzwi dwuskrzydłowe drewniane płycinowe z metalowymi okuciami z trójdzielnym przeszklonym nadświetlem. Na elewacji na osi płycin ostrołukowo zamknięte nisze z konsolami u podstawy. Nad wejściem tablica inskrypcyjna z piaskowca. Na elewacjach bocznych okna ostrołukowe, stolarka okienna drewniana ze słupkiem i ślemieniem podzielona szprosami na sześć kwater oraz trzy części powyżej ślemienia. Krzyż w zwieńczeniu kaplicy – odlew cementowo – wapienny. Stopnie schodów przed wejściem do kaplicy granitowe.

RZUT: Kaplica założona na rzucie kwadratu. Od frontu szerokie schody wejściowe.

BRYŁA: Kaplica jednokondygnacyjna nakryta dachem dwuspadowym. Od frontu dekoracyjny szczyt w kształcie łuku w ośli grzbiet zwieńczony krzyżem. Ponad połacie dachu od strony północnego szczytu kaplicy wystające murowane wyloty kanałów wentylacyjnych biegnących w tylnej ścianie budynku. Pod posadzką kaplicy krypta grobowa.

ELEWACJE: Elewacja frontowa (południowa) trójosiowa, jednokondygnacyjna zamknięta szczytem w formie łuku w ośli grzbiet wspartym na pilastrach ujmujących naroża kaplicy. Szczyt zwieńczony konsolą o przekroju wieloboku podtrzymującą krzyż łaciński o ramionach zamkniętych trójlistnie. Po bokach ostrołukowo zamkniętego otworu wejściowego zwieńczone łukiem ostrym płyciny, w których usytuowane osiowo ostrołukowe nisze z konsolami u podstawy. Nad wejściem prostokątna tablica inskrypcyjna w prostokątnym obramowaniu z napisem: GROBOWIEC RODZIN CZAJKÓW - SZOSTAKÓW. Nad tablicą tondo, w którym według projektu miał być umieszczony wizerunek głowy Chrystusa. Elewacje boczne jednoosiowe, jednokondygnacyjne zwieńczone gzymsem, artykułowane otworami okiennymi zamkniętymi łukiem ostrym. Wokół okien opaski. Na elewacjach bocznych niewielkie kwadratowe otwory wentylacyjne osłonięte kratkami. Elewacja tylna (północna) szczytowa, pozbawiona otworów.

WNĘTRZE: Pośrodku posadzki prostokątny otwór osłonięty płytą z czterema metalowymi uchwytnymi umocowanymi w narożach. Pierwotnie w południowo – zachodnim narożniku kaplicy otwór i schody w głąb krypty, w latach w latach 30 – tych XX wieku zejście zamurowane, posadzka przykryta płytkami dobranymi kształtem i kolorem do oryginalnych.

WYPOSAŻENIE: Ławka drewniana i dwie podstawy na świece. Współcześnie zawieszony krucyfiks.

INSTALACJE: wentylacyjna.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
165 m ³	50 m ²	kaplica grobowa	kaplica grobowa
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja po 1945 r. - bieżące konserwacje elewacji, wymiana opierzeń 2001 r. – malowanie wnętrza, stolarki drzwi, prace porządkowe w krypcie		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan zachowania budynku dość dobry za wyjątkiem pokrycia dachowego, które silnie zawilgocone całkowicie porośnięte mchem. Tynk zwłaszcza elewacji bocznych i tylnej zniszczony. Nadłamane jedno z ramion krzyża.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie - wymiana pokrycia dachowego - tynkowanie elewacji - ochrona prawna poprzez wpis do rejestru zabytków	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Bau - Akten des Magistrats zu Bentschen (sygn. A/III/12) (Muzeum Ziemi Zbąszyńskiej w Zbąszyniu)

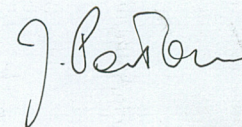
22. Bibliografia

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

Plany, rysunki, tekst: mgr Justyna Pawłowicz, 2001 r.

Fotografie: mgr Justyna Pawłowicz, wrzesień 2001 r.

Miejsce przechowywania negatywów: WO SOZ Poznań

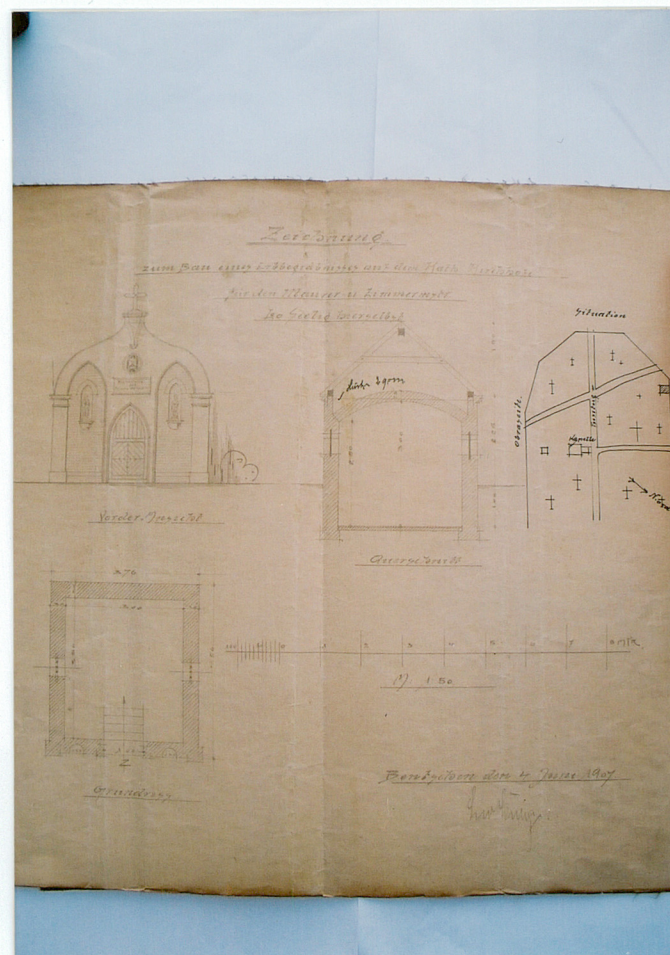
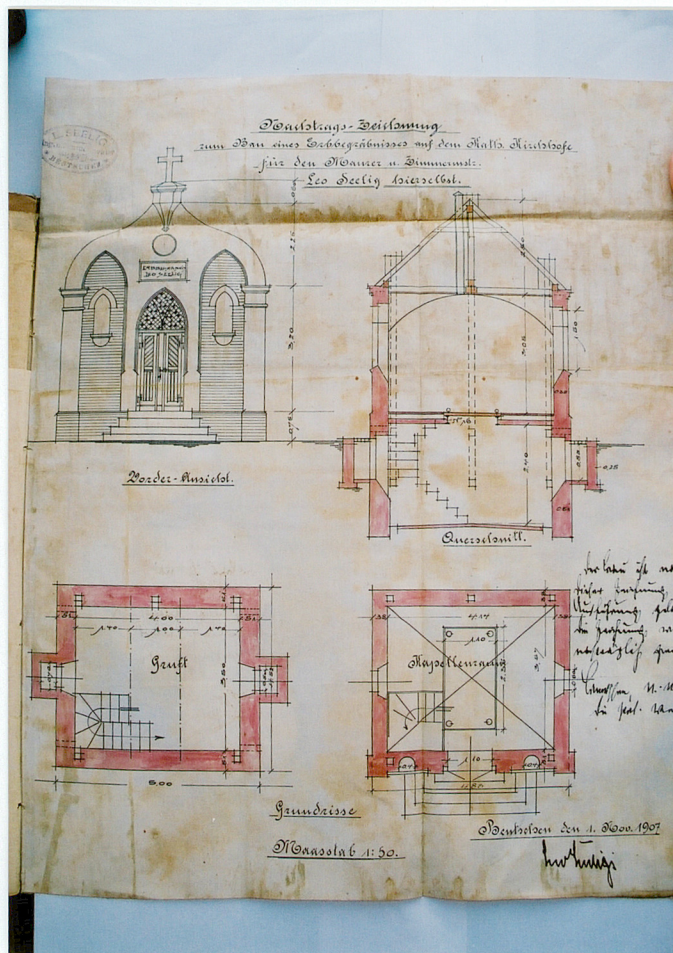
Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona, i nazwiska wypełniających).

27. Załączniki

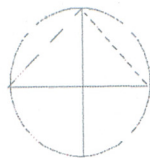
2 wkładki

<p>1. Miejscowość Zbąszyń 2. Gmina Zbąszyń 3. Powiat nowotomyski 4. Województwo wielkopolskie</p>	<p>5. Obiekt (nazwa jak w karcie) KAPLICA GROBOWA RODZIN CZAJKÓW - SZOSTAKÓW</p>	<p>6. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) fotografie, rzut parteru, plan sytuacyjny</p>
--	--	--

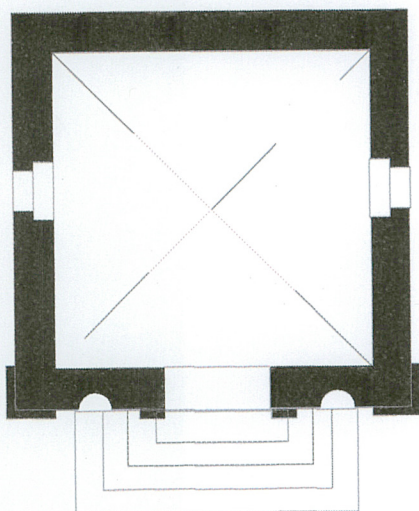

Projekt kaplicy z 1907 roku
(Bau – Akten des Magistrats zu Bentzen)

N

5,00 m

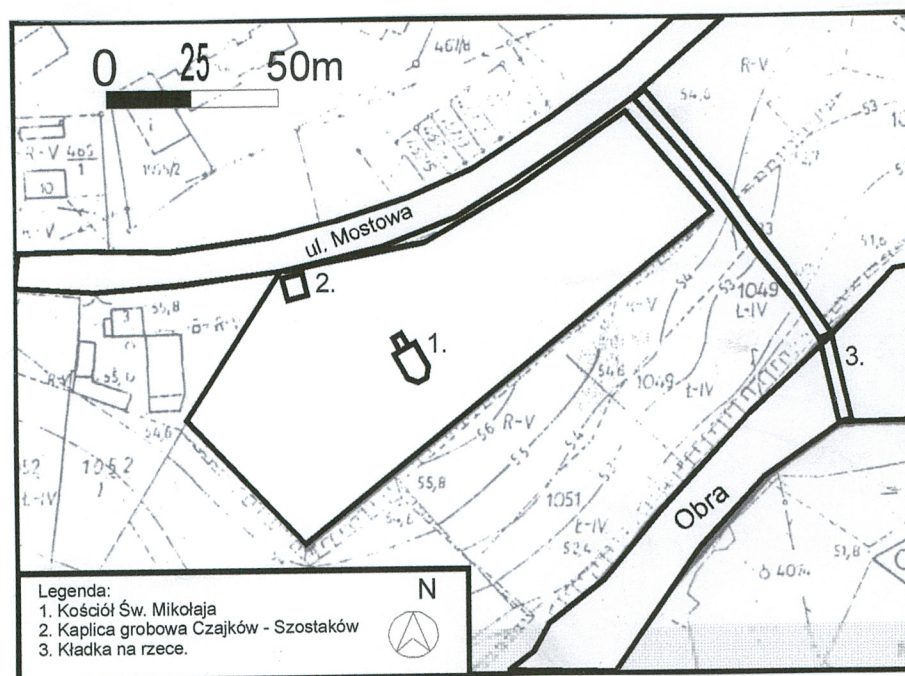

5,00 m

H - 5,50m

0

3m

1. Miejscowość Zbąszyń	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
2. Gmina Zbąszyń	KAPLICA GROBOWA RODZIN CZAJKÓW - SZOSTAKÓW	fotografie
3. Powiat nowotomyski		
4. Województwo wielkopolskie		

Widok na elewację wschodnią

Widok na elewację zachodnią

Tylne elewacja kaplicy (od strony ul. Mostowej)

Wnętrze kaplicy grobowej

Okno w wschodniej elewacji kaplicy.